

Independent Evaluation Commission for assessing the integrity of candidates
for the position of member in the self-administration bodies of judges and prosecutors

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

*Decizia nr. 43 din 21 iunie 2023 cu privire la candidatura lui Eduard PANEA,
Candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor*

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor („Comisia”) a deliberat în privat la 27 mai 2023 și 21 iunie 2023.

Membrii participanți au fost:

1. Herman von HEBEL
2. Victoria HENLEY
3. Nadejda HRIPTIEVSCHI
4. Vitalie MIRON
5. Tatiana RĂDUCANU
6. Nona TSOTSORIA

Comisia emite următoarea decizie, care a fost adoptată în acea dată:

I. Procedura

Eduard PANEA, Procuror-șef al Procuraturii raionului Leova („candidatul”) s-a aflat pe lista candidaților remisă de Consiliul Superior al Procurorilor în adresa Comisiei la 7 aprilie 2022, actualizată la 13 ianuarie 2023, pentru evaluarea în vederea ocupării funcției de membru al Consiliului Superior al Procurorilor.

La 16 octombrie 2007, candidatul a fost numit în funcția de procuror în cadrul Procuraturii raionului Cantemir. Între anii 2013 și 2016, candidatul a activat în funcția de adjunct al procurorului raionului Cantemir. Între anii 2016 și 2021, candidatul a activat în funcția de procuror în cadrul Procuraturii Anticorupție. Candidatul activează în funcția de Procuror-șef al Procuraturii raionului Leova începând cu luna mai a anului 2021.

La 21 iunie 2022, Comisia a trimis candidatului un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 5 iulie 2022. Candidatul a transmis Comisiei chestionarul completat la 5 iulie 2022.

La 23 ianuarie 2023, Comisia a trimis candidatului o solicitare pentru completarea și depunerea, până la 30 ianuarie 2023, a Declarației de avere și interese personale pentru ultimii cinci ani, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare „Legea nr. 26/2022”). Declarația include, de asemenea, lista

persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, așa cum prevede același articol. Candidatul a transmis Comisiei declarația completată la 27 ianuarie 2023.

Comisia a obținut informații din numeroase surse pentru a evalua integritatea financiară și etică a candidatului. Sursele din care s-au obținut informații cu privire la candidații evaluați au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele de socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat și nu toate informațiile furnizate de surse cu privire la candidat au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. A fost verificată veridicitatea și relevanța tuturor informațiilor primite.

În cazul în care au fost depistate probleme din declarația candidatului, chestionarul privind integritatea etică și din informațiile colectate, acele probleme au fost abordate în întrebări scrise adresate candidatului și în timpul audierilor în ședință publică.

Comunicarea scrisă cu candidatul

La 10 aprilie 2023, Comisia a trimis candidatului o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea opt întrebări, inclusiv 15 de subîntrebări și șapte solicitări de documente suplimentare. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 14 aprilie 2023, la toate întrebările și a furnizat toate documentele solicitate.

La 2 martie 2023, Comisia a trimis a doua rundă de trei întrebări, inclusiv șase subîntrebări și trei solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 5 mai 2023, la toate întrebările și a furnizat toate documentele solicitate.

La 12 mai 2023, Comisia a trimis a treia rundă de două întrebări, inclusiv patru subîntrebări, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 15 mai 2023, la toate întrebările.

Candidatul nu a solicitat accesul la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și, prin urmare, nu a primit materialele.

La 26 mai 2023, candidatul a participat la audieri în ședință publică a Comisiei.

În temeiul art. 12 alin.(2) din Legea nr. 26/2022, Comisia – din proprie inițiativă – a decis să desfășoare audierea cu privire la un aspect în ședință închisă.

La 6 februarie 2023, Comisia a trimis după audieri o rundă dintr-o singură întrebare, incluzând cinci subîntrebări și una solicitare de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte care

au apărut în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat, la 7 iunie 2023.

II. Cadrul normativ privind evaluarea

Evaluarea de către Comisie a integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora (art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26/2022).

Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate etică* dacă:

- a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;
- b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;
- c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

O serie de versiuni ale codurilor de etică au fost aplicabile procurorilor în perioada de timp cuprinsă de evaluare. Codurile au fost: *Codul de etică al procurorului*, aprobat prin Ordinul Procurorului General nr. 303/35 din 27 decembrie 2007, *Codul de etică al procurorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-3d-228/11 din 4 octombrie 2011, *Codul de etică și conduită al procurorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-173/15 din 30 iulie 2015 și *Codul de etică al procurorilor*, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016, modificat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 1 din 22 februarie 2019.

Avizul nr. 13 al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) privind „Independența, responsabilitatea și etica procurorilor”, adoptat la 23 noiembrie 2018 („CCPE (2018) Op. nr.13”) oferă îndrumări suplimentare.

Conform art. 8 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate financiară* dacă:

- a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;
- b) Comisia constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33

alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Conform art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia verifică:

- a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;
- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;
- d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);
- e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;
- f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art. 2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;
- g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității financiare și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază materialele acumulate cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele menționate mai sus, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). După cum se menționează în Raportul Comisiei de la Veneția cu privire la verificarea integrității judecătorilor și procurorilor în Kosovo, „Într-un sistem de verificări prelabile de integritate, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în caz de simpla îndoială, pe baza unei evaluări a riscurilor. Cu toate acestea, decizia de a evalua negativ un deținător actual al postului ar trebui să fie legată de un indiciu de încălcare a legii, de exemplu avere inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale”. Totodată, „În alte investigații, cum ar fi verificarea mai largă a integrității, sarcina probei se va realiza pe baza balanței probabilităților”. Comisia de la Veneția, CDL-AD(2022)011-e, Kosovo - Opinia

referitoare la documentul de concept privind verificarea integrității judecătorilor și procurorilor și proiectul de amendamente la Constituție, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 131-a sesiune plenară (Veneția, 17-18 iunie 2022), §§10,9.

Inversarea sarcinii probei către candidat, odată ce organul de evaluare a identificat probleme de integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În cauza *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul dreptului la un proces echitabil „civil” conform articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei”.

În temeiul art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, aprobat la 2 mai 2022 în temeiul Legii nr. 26/2022 (în continuare „Regulament de evaluare”), numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii, așa cum sunt definiți în art. 8 alin. (2) – (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că acesta corespunde criteriilor de „integritate etică și financiară”.

III. Evaluarea candidatului

În timpul audierii, candidatul a fost întrebat despre următoarele aspecte financiare și etice:

1. Dezechilibrul dintre venituri și cheltuieli în anul 2021

a. Faptele

Din informațiile acumulate de Comisie în timpul evaluării, se pare că în anul 2021, cheltuielile familiei candidatului au fost cu 209.718MDL mai mari decât veniturile acestuia. În timpul audierii în ședință, candidatul a fost întrebat despre această discordanță.

Venitul MDL		Cheltuieli MDL	
Salariu anual declarat (net)	227.736 MDL	Totalul cheltuielilor și al retragerilor din conturile bancare în anul 2021	237.367 MDL [137.873 MDL 97.829 MDL, 1.665 MDL]

Indemnizația declarată pentru îngrijirea copilului și indemnizația pentru incapacitatea temporară de muncă	186.772 MDL	Cheltuielile medicale pentru un membru al familiei	19.800 MDL
Venitul declarat din vânzarea automobilului Volkswagen Passat	77.304 MDL (3.700 EUR)	Economii în numerar	227.354MDL [7.450 EUR (est. 155.854 MDL) și 71.500 MDL].
Indemnizația soției pentru îngrijirea copilului	129.592 MDL [indemnizația de maternitate – 98.839 MDL și indemnizația pentru îngrijirea copilului de 7.236 RON (est. 30.753MDL)].	Total conturi bancare Solduri ajustate la situația din 31.12.2021	498.162MDL [cele 2 conturi bancare ale candidatului: 346.648 MDL (171.808 MDL și 174.840 MDL) cele 2 conturi ale soției: 151.514 MDL (97.318 MDL și 12.752 RON (est. 54.196 MDL)]
Total economii și dobânzi bancare	151.561 MDL		
[Conturi nedeclarate(2) – soldul la situația din 31.12.2020]	[149.167 MDL]		
[Dobânda declarată din depozite bancare]	[2.394 MDL Dobânda candidatului – 1.761 MDL; dobânda soției – 633 MDL]		
Total	772.965 MDL	Total	982.683 MDL
Diferența:	-209.718 MDL		

În cadrul audierii și drept răspuns la întrebările adresate după audiere, cu privire la veniturile și cheltuielile sale, candidatul a furnizat informații și documente suplimentare. Venitul anual al candidatului a fost ajustat în tabel, astfel încât să includă două indemnizații de la locul de muncă primite în 2021, în valoare totală de 5.337 MDL, precum și veniturile sale din dobânzile bancare. Candidatul a susținut că o plată de 10.975 MDL de la Casa Națională de Asigurări Sociale, pentru anul 2021, ar fi trebuit să fie adăugată la veniturile sale din 2021, însă plata a fost primită abia la 10 ianuarie 2022, acesta fiind motivul pentru care nu a fost inclusă. Comisia a inclus, însă, indemnizația pentru anul 2020, deoarece aceasta a fost primită în 2021. Venitul soției candidatului

a fost ajustat pentru a reflecta indemnizațiile pentru îngrijirea copilului, plătite efectiv în 2021 și alte credite. De asemenea, s-a acceptat de către Comisie poziția candidatului precum că avea economii în numerar de 100.000 - 120.000 MDL, sumă pe care a estimat-o ca fiind suma de numerar pe care o avea disponibilă la sfârșitul anului 2020, care nu se afla într-un cont bancar și care nu trebuia declarată deoarece era sub pragul de raportare. Candidatul a indicat, răspunzând la întrebările inițiale ale Comisiei, că este probabil să fi avut astfel de numerar disponibil, însă nu a comunicat vreo sumă estimativă până la întrebările scrise de după audiere.

De asemenea, s-au făcut ajustări la cheltuielile candidatului. Deși candidatul a susținut inițial că retragerile din contul său bancar reflectă o imagine mai precisă a cheltuielilor decât cheltuielile de consum ale populației (CCP), bazate pe datele Biroului Național de Statistică, acesta și-a exprimat temerea că retragerile sale totale ar putea include o parte din banii retrași și economisiți în loc să fie cheltuiți. Astfel, s-a folosit CCP pentru o familie compusă din patru persoane, din regiunea în care locuiește candidatul și familia sa. Cheltuielile medicale suportate pentru un membru al familiei, pe care candidatul le declarase ca fiind de 19.800 MDL au fost omise, pentru a evita o potențială dublare în cadrul cheltuielilor CCP. Finalmente, suma mijloacelor de pe contul bancar în RON al soției candidatului a fost micșorată reflectând soldul contului la situația din 31 decembrie 2021, deoarece suma declarată de candidat era soldul contului la situația din martie 2022, adică atunci când acesta a depus declarația pentru anul 2021.

Valorile ajustate ale veniturilor și cheltuielilor, calculate în conformitate cu „Anexă: Averele nejustificate”, la Regulamentul de evaluare al Comisiei, sunt indicate în tabelul de mai jos:

Venitul în 2021, MDL		Cheltuielile în 2021, MDL	
Salariu anual declarat (net) inclusiv dobânda bancară și alte mijloace indicate de candidat	234.692 MDL	CCP 2021 (4 pers.*3.378,4 MDL)	162.164 MDL
Indemnizația declarată pentru un copil și indemnizația pentru incapacitatea temporară de muncă excluzând suma de 10.975 MDL, neplătită până la 1 ianuarie 2022.	173.474 MDL	Economii în numerar Solduri ajustate la situația din 31.12.2021	208.854 MDL

<p>Venitul declarat din vânzarea automobilului Volkswagen Passat</p>	<p>77.304 MDL [3.700 EUR]</p>	<p>Total conturi bancare</p> <p>Solduri ajustate la situația din 31.12.2021</p>	<p>492.012 MDL</p> <p>[cele 2 conturi bancare ale candidatului: 346.648 MDL (171.808 MDL și 174.840 MDL) cele 2 conturi ale soției: 145.364 MDL (97.318 MDL și 11.305 RON (est. 48.046 MDL))</p>
<p>Indemnizația declarată a soției pentru îngrijirea copilului și alte sume depuse pe contul acesteia în anul 2021</p>	<p>124.001 <i>[indemnizația de maternitate – 98.839 MDL și indemnizația pentru îngrijirea copilului de 7.236 RON (est. 30.753 MDL)]</i></p>		
<p>Total economii și dobânzi bancare Cu omiterea dobânzii la economii pe care candidatul a inclus-o în calculele de mai sus pentru el și soția sa [Conturi nedeclarete (2) – soldul la situația din 31.12.2020] [Soldul contului bancar al soției care nu a fost inclus anterior]</p>	<p>153.900 MDL <i>[149.167 MDL]</i> <i>[4.733 MDL]</i></p>		

Economii care nu trebuie declarate (mai puțin de 130.540 MDL)	100.000 - 120.000 MDL		
Total	863.371 - 883.371	Total	863.030 MDL
Diferența:	341-20.341 MDL		

Potrivit recalculărilor, se pare că veniturile familiei candidatului s-au egalat cu sau au depășit cheltuielile acestuia pentru anul 2021.

b. Cadrul normativ

Pentru a stabili dacă candidatul corespunde criteriului de integritate financiară, Comisia verifică dacă averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate conform art. 8 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 26/2022.

Conform art. 6 al Regulamentului de evaluare, veniturile sau cheltuielile nedeclarete sunt relevante pentru integritatea financiară, în măsura în care nu au fost declarate veridic, dar și pentru integritatea etică inclusiv, dar fără a se limita la, în măsura în care se referă la venituri secundare interzise, evaziune fiscală sau încălcarea prevederilor privind combaterea spălării banilor.

De asemenea, Anexa la Regulamentul de evaluare descrie metoda de calcul a averii nedeclarete.

Conform art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, subiecții declarării declară numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 923/2020, cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2021 a fost de 8.716 MDL (15 salarii medii – 130.740 MDL).

c. Motivarea

Comisia trebuie să verifice dacă averea dobândită de candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Candidatul s-a implicat într-un dialog semnificativ cu Comisia în ceea ce privește veniturile și cheltuielile familiei sale în anul 2021, singurul an în privința căruia Comisia avea dubii. Calculele inițiale ale veniturilor și cheltuielilor s-au bazat pe sumele declarate de candidat în declarația sa anuală de avere și interese personale pentru anul 2021 (în continuare "declarația anuală"). Însă nu au fost incluse două conturi bancare care nu fuseseră declarate de către candidat, unele

indemnizații care nu fuseseră declarate sau care fuseseră declarate în 2020. De asemenea, soldurile conturilor bancare pe care candidatul le declarase erau soldurile conturilor la situația din luna martie a anului 2022, atunci când candidatul a depus declarația anuală pentru anul 2021; aceste sume trebuiau corectate pentru a reflecta soldurile la situația din 31 decembrie 2021. Toate ajustările au fost efectuate pe baza documentelor justificative, cu excepția numerarului nedeclarat pe care candidatul îl avea disponibil la începutul anului 2021. Legea nu prevede declararea numerarului disponibil în declarațiile anuale decât dacă acesta depășește un anumit prag valoric, care a fost de 130.740 MDL pentru anul 2021. Întrucât candidatul a indicat că numerarul pe care îl avea disponibil era sub acest prag valoric la sfârșitul anului 2020, nu era necesar să fie declarat și, prin urmare, nu existau documente care să confirme existența acestui numerar.

Luând în considerare informațiile privind veniturile și cheltuielile ajustate, de care dispune Comisia, cheltuielile familiei candidatului nu par să fi depășit veniturile acesteia în anul 2021.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia nu are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 26/2022 cu referire la corespunderea averii dobândite de candidat cu veniturile declarate de acesta, deoarece candidatul a atenuat preocupările Comisiei cu privire la acest aspect.

2. Nedeclararea a două conturi bancare în declarația anuală pentru 2020, soldurile cărora au depășit 15 salarii medii lunare pe economie

a. Faptele

Candidatul nu a indicat în declarația sa anuală pentru 2020 un cont bancar deschis de el și un cont bancar deschis de soția sa. Aceste conturi bancare au fost deschise și au fost active în anul 2020. La data depunerii declarației anuale pentru 2020, soldul contului bancar al candidatului era de 81.432 MDL. Soldul contului bancar al soției candidatului la acea dată era de 108.465 MDL. Soldurile însumate al acestor două conturi bancare la acea dată era de 189.897 MDL.

Drept răspuns la întrebările scrise ale Comisiei și la cele adresate în cadrul audierii, candidatul a precizat că unul dintre conturi era un cont salarial, iar celălalt – pentru indemnizații. În secțiunea "Venituri" din declarația sa anuală pentru 2020, candidatul a inclus toate veniturile lor, inclusiv salariul și indemnizațiile, iar în secțiunea "Activele financiare" din declarație nu a inclus mijloacele deținute în conturile bancare, deoarece veniturile fuseseră deja declarate..

b. Cadrul normativ

Pentru a stabili dacă un candidat corespunde criteriului de integritate financiară, Comisia verifică respectarea, de către candidat, a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale, conform prevederilor art. 8 alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022. Conform art.

8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea de către candidat a averii și a intereselor personale în modul stabilit de legislație reprezintă o necorespondere atât cu criteriul de integritate financiară, cât și cu criteriul de integritate etică.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (în continuare „ANI”).

„Persoane apropiate”, conform definiției din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, sunt: soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

Conform art. 4 alin. (1), lit. d) din Legea nr. 133/2016 (în vigoare în 2021), subiecții declarării declară „activele financiare ale subiectului declarării, adică numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare. Conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care incorporează drepturi patrimoniale personale ale subiectului declarării, ale membrilor de familie sau ale concubinului/concubinei lui, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de el sau de membrii familiei lui, concubinul/concubina lui, precum și alte active financiare, dacă valoarea însumată a tuturor acestora depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie”.

Conform Regulamentului privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică, aprobat prin Ordinul ANI nr. 15 din 27 februarie 2018, conturile bancare ale subiectului declarării și ale membrilor familiei acestuia se declară doar dacă valoarea însumată a tuturor conturilor depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie, la data depunerii declarației.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 923/2020, cuantumului salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2021 a fost de 8.716 MDL (15 salarii medii – 130.740MDL).

c. Motivarea

Comisia verifică respectarea, de către candidat, a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, conform prevederilor art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022.

Conform prevederilor legale privind declararea averii și a intereselor personale în vigoare la momentul depunerii declarației pentru anul 2020, candidatul avea obligația să declare toate activele financiare deținute de el și de membrii familiei sale, inclusiv conturile bancare, dacă valoarea însumată a tuturor acestora depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie. Dacă acest prag valoric este depășit, candidatul trebuie să indice fiecare cont, indiferent de valoarea individuală a acestuia. În anul 2021, când candidatul a depus declarația sa pentru anul 2020, 15 salarii medii lunare erau echivalente cu 130.740 MDL.

Cele două conturi bancare care nu au fost declarate de candidat în declarația sa anuală pentru 2020, aveau un sold cumulat de 189.897 MDL, ceea ce a depășit valoarea a 15 salarii medii pe economie. Conform legii, candidatul trebuia să declare acele conturi.

Fiind întrebat de Comisie cu privire la nedeclararea celor două conturi, candidatul a răspuns că în declarația sa pentru anul 2020, a inclus toate veniturile sale și ale soției sale, inclusiv salariul și indemnizațiile, iar în secțiunea privind activele financiare din declarație nu a inclus mijloacele deținute în conturile bancare, deoarece veniturile fuseseră deja declarate.

Nerespectarea de către un candidat a condițiilor impuse de regimul juridic de declarare a averii și a veniturilor generează neapărat preocupări cu privire la integritatea etică și financiară a candidatului. După cum procedează Comisia atunci când candidații nu au declarat, în totalitate, conturile bancare în conformitate cu prevederile legii – Comisia a analizat informațiile despre conturile bancare care nu au fost declarate sub aspectul perioadei de nedeclarare, nivelului de activitate, tipului de cont și al prezenței oricăror tranzacții suspecte. În cazul dat, soldul cumulat al conturilor a fost de 189.897 MDL. Unul dintre conturi era un cont salarial, iar celălalt – pentru indemnizații. Având în vedere sumele și sursele documentate cu privire la plățile efectuate către aceste conturi, activitatea de pe conturi nu a trezit nicio suspiciune. Având în vedere tipul conturilor, absența unor tranzacții suspecte sau inexplicabile și faptul că banii din aceste conturi au fost declarați ca venituri în declarația anuală a candidatului pentru 2020, Comisia consideră că nu a existat nicio intenție sau motiv de a ascunde sau de a nu declara aceste conturi bancare, iar omisiunea candidatului de a face acest lucru se datorează, din câte se pare, faptului că nu a înțeles cerințele legii.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia nu are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică conform art. 8 alin. (2) lit. c) și criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022 cu referire la nedeclararea, de către candidat, a două conturi bancare în declarația sa anuală pentru 2020, deoarece candidatul a atenuat preocupările Comisiei cu privire la acest aspect.

3. Proceduri disciplinare împotriva candidatului cu privire la presupuse încălcări etice constând în tergiversări

a. Faptele

În anul 2017, Colegiul de disciplină și etică (în continuare "Colegiul de disciplină") a adoptat Hotărârea nr. 13-25/17 din 17 februarie 2017, prin care candidatului i s-a aplicat sancțiunea disciplinară „mustrare”. În urma contestării deciziei sus-numite, Consiliul Superior al Procurorilor (în continuare „CSP”) a adoptat Hotărârea nr.12-33/17 din 30 martie 2017, prin care a modificat sancțiunea disciplinară din „mustrare” în „avertisment”. Hotărârile au survenit în urma unor controale legate de presupuse inacțiuni și tergiversări din partea candidatului în timp ce conducea urmărirea penală în cinci cauze în calitate de adjunct al procurorului-șef al Procuraturii raionului Cantemir. Procurorul-șef a fost, de asemenea, menționat în procedurile disciplinare în legătură cu gestionarea a cel puțin două dintre cele cinci cauze. Colegiul de disciplină a dispus încetarea procedurii disciplinare în privința procurorului-șef pe motiv că nu ar fi fost comisă o abatere disciplinară. Hotărârea, adoptată de CSP, a stabilit sancțiunea „avertisment” pentru modul în care candidatul a gestionat trei dintre cauzele penale, inclusiv cele în care Colegiul de disciplină a stabilit că procurorul-șef nu ar fi comis o abatere disciplinară. Temeiul Hotărârii Colegiului de disciplină cu privire la procedura disciplinară a fost descris în Hotărârea CSP în felul următor:

Cauza penală nr. 1 pornită la 26 martie 2015 în temeiul art. 217¹ alin. (3) lit. b) și f) al Codului Penal (Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare). Însă, din octombrie 2015 până în august 2016 (o perioadă de 11 luni), cauza penală a fost practic lăsată în așteptare, fără a se efectua o cercetare completă și obiectivă a tuturor aspectelor cazului. În decizie se menționează că inactivitatea, în acest caz, s-a datorat unui rol pasiv al candidatului și al organului de urmărire penală. Potrivit rezultatelor controlului, situația ar fi fost cauzată de indiferența candidatului, întrucât acesta a prelungit termenul de urmărire penală, emițând Ordonanțe succesive cu conținut asemănător. La 4 decembrie 2015, candidatul a formulat indicații scrise, care au fost, însă, ignorate de organul de urmărire penală. Chiar și în astfel de circumstanțe, candidatul nu a reacționat, potrivit Hotărârii disciplinare [CSP].

Cauza Penală nr. 2 pornită la 22 octombrie 2013 în temeiul art. 352 alin. (3) al Codului Penal (Samavolnicia, care a dus la încălcarea ordinii publice sau a drepturilor altor persoane). Candidatul a condus urmărirea penală în perioada 19 februarie 2014 - 22 august 2016. De la 19 februarie 2014 până la 26 septembrie 2016 (doi ani și jumătate), cu excepția anexării unor documente la materialele dosarului și formulării unei indicații organului de urmărire penală (care nu a efectuat acțiunile necesare), potrivit Hotărârii CSP, candidatul s-a limitat la emițerea unor ordonanțe formale, de tip șablon, de prelungire a termenelor de urmărire penală și nu a reacționat la lăsarea cauzei în nelucrare de către organul de urmărire penală. Cauza a fost transferată la Procuratura Generală la data de 26 septembrie 2016.

Cauza penală nr. 3 pornită la 10 martie 2016, în temeiul art. 362¹ alin. (3) lit. a) al Codului Penal (Organizarea migrației ilegale), care a fost în gestiunea candidatului până la 10 septembrie 2016. În Hotărârea CSP s-a precizat că, din cauza rolului pasiv al candidatului, acesta nu a întreprins nicio acțiune pe acest caz timp de două luni. Termenul de urmărire penală a fost prelungit în mod formal, prin Ordonanțe succesive cu conținut asemănător, fără a fi formulate indicații scrise ofițerului de urmărire penală. Candidatul a dispus formal în privința inculpaților măsura preventivă de a nu părăsi țara, dar nu a informat organul de poliție în a cărui rază teritorială locuiau inculpații și nici Poliția de Frontieră, ceea ce a dus la irosirea de timp și resurse pentru efectuarea de investigații în scopul găsirii inculpaților.

Potrivit Hotărârii CSP, situații analogice au fost constatate în urma verificării altor cauze penale instrumentate de candidat.

În motivarea hotărârii se menționează că candidatul este vinovat de încălcarea responsabilităților specifice funcției, concretizate în cerința imperativă prevăzută de art. 6 alin. (3) lit. a), c) și d) din Legea cu privire la Procuratură, conform căreia procurorul este obligat să-și îndeplinească obligațiile de serviciu în conformitate cu Constituția și legislația Republicii Moldova, să asigure respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului în exercitarea atribuțiilor sale, să respecte regulile deontologice ale procurorilor și să se abțină de la fapte care ar discredita imaginea Procuraturii sau ar afecta prestigiul profesiei de procuror.

În chestionarul privind integritatea etică, prezentat de către candidat Comisiei, acesta a declarat că sancțiunea disciplinară aplicată în privința sa a intervenit într-o perioadă în care cauzele penale fuseseră retrase de la procurorii teritoriali și transferate procurorilor specializați, unde, în mod tendențios, în lipsa unor plângeri, mai mulți procurori au fost supuși procedurii disciplinare pentru nerespectarea termenului rezonabil în privința cauzelor, deși datele din raportul Procuraturii Generale pe anul 2017 reflectau mii de dosare cu termene de investigație de peste trei ani. Candidatul a subliniat că dosarele care au făcut obiectul Hotărârii disciplinare se aflau în procedura altor organe de urmărire penală, direct responsabile de procesul de urmărire penală, însă nu au fost constatate oarecare abateri în privința acestora. Procesele penale au fost complexe, astfel că urmărirea penală a fost finalizată peste câțiva ani după ce candidatul a fost sancționat.

Candidatul a anexat la răspunsurile sale la întrebările scrise o copie a contestației sale împotriva Hotărârii Colegiului de disciplină și etică, pe care a depus-o la CSP, în care a indicat detaliat toate argumentele. Acesta a menționat și că, personal, a fost foarte afectat de tratamentul arbitrar al cazului său de către organele colegiale, de atitudinea superficială față de eforturile sale în muncă și de forma de persecuție asupra sa, fapt ce poate fi observat în înregistrarea audio a ședinței CSP.

Candidatul a declarat că la adoptarea concluziilor sale, în decizia Colegiului de disciplină și etică nu s-a ținut cont nici de măsurile luate de el pentru eficientizarea urmăririi penale, nici de circumstanțele procesului de urmărire penală, și anume:

- Întocmirea, de către candidat, a indicațiilor scrise pentru organul de urmărire penală.

- Desfășurarea mai multor ședințe comune cu reprezentanții Inspectoratului de Poliție Cantemir și ai Direcției Generale Urmărire Penală, în cadrul cărora a fost discutată problema tergiversării urmăririi penale în toate cauzele penale.
- Fluctuația constantă și lipsa de personal la Inspectoratul de Poliție Cantemir, inclusiv înlocuirea a trei ofițeri de urmărire penală în două dintre cauzele penale.
- Insuficiența de personal în Procuratura raionului Cantemir, inclusiv 3-4 funcții de procuror vacante pentru perioade lungi de timp.
- Volumul de muncă la Procuratura raionului Cantemir, inclusiv volumul de muncă al fiecărui procuror.
- Faptul că toate cauzele penale enumerate se aflau în gestiunea directă a Inspectoratului de Poliție Cantemir și a Poliției de Frontieră, care luau independent deciziile privind investigarea cauzelor și acțiunile ce trebuiau întreprinse.
- Lipsa plângerilor din partea participanților la cauzele penale cu privire la investigarea sau urmărirea penală a respectivelor cauze.
- Atitudinea neglijentă a Inspectoratului de Poliție Cantemir, care a fost obiectul unei anchete interne și cu constatarea unor încălcări admise, însă fără a fi aplicate sancțiuni disciplinare.

Prin Hotărârea CSP nr. 12-33/17 din 30 martie 2017, Decizia Colegiului de disciplină și etică nr. 13-25/17 din 25 februarie 2017 care prevedea sancțiunea disciplinară „mustrare” a fost casată și a fost adoptată o nouă hotărâre, care prevedea sancțiunea disciplinară „avertisment”.

În cadrul audierii, candidatul și-a exprimat dezacordul cu constatările și concluziile din Hotărârea Colegiului de disciplină și Hotărârea CSP.

Cu referire la presupusa tergiversare de 11 luni în cauza penală nr. 1, candidatul a menționat că este un caz complex și de mare importanță privind circulația ilegală a drogurilor. Mai multe persoane au fost investigate și au fost întreprinse măsuri speciale de investigație, inclusiv o operațiune sub acoperire și interceptări telefonice. Candidatul credea că dosarul a fost trimis în instanță la scurt timp după ce el a încetat să mai conducă urmărirea penală pe acel caz. Având în vedere circumstanțele, candidatul a considerat că durata investigației a fost rezonabilă și nu a fost de acord cu faptul că cauza respectivă ar fi fost tergiversată sau ignorată nejustificat.

Cu referire la presupusa tergiversare de doi ani și jumătate în cauza penală nr. 2, candidatul a menționat că era un caz complex de insolvabilitate care a fost conexas cu ale cauze. Părțile s-au opus urmăririi penale și nu erau cooperante. Nici partea vătămată nu dorea să se implice. Candidatul a declarat că la fiecare acțiune din cadrul urmăririi penale, a formulat indicații organului de urmărire penală, inclusiv cu privire la informațiile care trebuiau colectate. În opinia candidatului, problema majoră a fost atitudinea organului de urmărire penală. Este posibil ca acea cauză să fi fost prea complexă sau prea dificilă pentru ei. Pe parcursul urmăririi penale au fost desemnați trei ofițeri de urmărire penală diferiți. Potrivit candidatului, în anul 2020, urmărirea penală era încă în curs de desfășurare, ceea ce înseamnă că aceasta a continuat timp de patru ani

după ce candidatul a încetat să o conducă.

Cu referire la pretinsa tergiversare de două luni în cauza penală nr.3, candidatul a menționat că în Hotărârea Colegiului de disciplină s-a indicat eronat că i-ar fi fost repartizată cauza respectivă în perioada martie-septembrie 2016, când, de fapt, candidatul a fost transferat să lucreze într-o altă instituție în iulie 2016. În timpul celor trei luni în care a condus urmărirea penală în cauza privind migrația ilegală, candidatul a emis 55 Ordonanțe în scopul obținerii datelor bancare privind rulajele conturilor celor patru sau cinci persoane implicate. Candidatul a dezmințit faptul că nu ar fi informat Poliția de Frontieră cu privire la o măsură preventivă impusă și a declarat că Poliția de Frontieră a fost informată. Potrivit candidatului, o Hotărâre judecătorească pe acest caz a fost emisă în anul 2020, ceea ce sugerează că urmărirea penală a durat mai mulți ani după ce candidatul a fost transferat.

Candidatul a menționat că atât el, cât și procurorul-șef al raionului Cantemir au fost supuși procedurii disciplinare. Aceștia au fost acuzați de încălcarea termenelor rezonabile în gestionarea a cel puțin două dintre aceleași cauze (cauzele penale nr. 1 și nr. 3). Ambii au oferit aceleași răspunsuri la acuzațiile formulate. Colegiul de disciplină a constatat că procurorul-șef nu a comis nicio abatere disciplinară și a dispus încetarea procedurii disciplinare în privința acestuia, dar că candidatul urma să fie tras la răspundere pentru tergiversarea cauzelor și pentru lipsa de promptitudine în trei cauze, dintre care două au fost respinse, în ceea ce îl privește pe procurorul-șef.

Potrivit candidatului, niciunul dintre actele pe care le-a întocmit în cele trei cauze nu a fost anulat de un procuror ierarhic superior sau de o instanță de judecată.

Candidatul a informat Comisia că de la Hotărârea Colegiului de disciplină din anul 2017, nu a mai fost ridicată niciodată vreo problemă de tergiversare în privința cauzelor sale de către superiorii săi sau de către oricine altcineva.

b. Cadrul normativ

Conform art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

Hotărârea Colegiului de disciplină s-a referit la gestionarea, de către candidat, a unor cauze începând cu octombrie 2013 și până în august 2016. Atât Codul de etică al procurorului, aprobat prin Hotărârea CSP nr. 12-3d-228/11 din 4 octombrie 2011, cât și Codul de etică și conduită al procurorului, aprobat prin Hotărârea CSP nr. 12-173/15 din 30 iulie 2015 erau aplicabile candidatului la momentul respectiv.

Conform prevederilor pct. 2 din Codul de etică al procurorului din 4 octombrie 2011, Codul de etică are drept scop stabilirea principiilor de bază ale conduitei și eticii procurorului, respectarea restricțiilor și cerințelor speciale față de procuror, stabilirea responsabilităților și asigurarea unui comportament ireproșabil al procurorului.

Conform prevederilor pct. 6, lit. a), procurorul trebuie să-și exercite atribuțiile just, imparțial, consecvent și prompt.

Conform prevederilor pct. 2 din Codul de etică și conduită al procurorului din 30 iulie 2015, procurorul reprezintă autoritatea publică care, în numele societății și al interesului public, asigură aplicarea legii, ținând cont de drepturile persoanei și eficiența justiției.

Pct. 6.1. se referă la principiul legalității. Conform pct. 6.1.4., procurorul trebuie să respecte drepturile și interesele legitime ale părților și participanților la proces, persoanelor fizice și juridice.

Pct. 6.3. se referă la principiul integrității. Conform pct. 6.3.1., procurorul trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în procuratură.

Pct. 6.5. se referă la principiul profesionalismului. Conform pct. 6.5.3., procurorul trebuie să folosească resursele disponibile ale Procuraturii în mod rațional, optim și responsabil; să-și extindă continuu cunoștințele și să-și dezvolte aptitudinile profesionale.

Conform art. 5 alin. (2) al Regulamentului de evaluare al Comisiei, la evaluarea conformității candidatului cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita, la următoarele:

- a) dacă incidentul a fost un eveniment singular;
- b) lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;
- c) sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.

În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității financiare și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază materialele acumulate cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale,

complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

c. Motivarea

În cadrul evaluării integrității etice a candidatului, Comisia trebuie să stabilească dacă acesta nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

În anul 2017, atunci când candidatul activa în cadrul Procuraturii raionului Cantemir, Colegiul de disciplină a adoptat hotărârea prin care candidatului i s-a aplicat sancțiunea disciplinară „mustrare”. În urma contestării hotărârii sus-numite, CSP a adoptat hotărârea prin care a schimbat sancțiunea disciplinară din „mustrare” în „avertisment”.

Faptul că o sancțiune disciplinară a fost aplicată candidatului constituie, în principiu, un motiv de dubii serioase cu privire la respectarea, de către candidat, a cerințelor prevăzute la art. 8 din Legea nr. 26/2022, mai exact a cerinței de integritate etică, în conformitate cu prevederile art. 8 alin. (2) din legea menționată. Este de o importanță fundamentală ca procurorii să se ghideze și să acționeze în deplină conformitate cu standarde etice înalte, prevăzute în diferitele coduri de etică, aplicabile candidatului de când a devenit procuror în anul 2007. Așa cum se subliniază în pct. 6.3.1. al Codului de etică și conduită al procurorului din anul 2011, procurorul trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în procuratură.

În urma unei analize a tuturor circumstanțelor relevante, Comisia trebuie să stabilească dacă candidatul a înlăturat într-o măsură suficientă dubiile apărute ca urmare a procedurii disciplinare. În acest scop, Comisia nu este obligată să accepte constatările sau hotărârile organelor disciplinare și trebuie să stabilească, în mod independent, ce importanță sau pondere să le acorde, dacă este cazul în genere.

Comisia subliniază că, în cadrul tuturor rundelor de întrebări scrise, precum și în timpul audierii, candidatul a oferit răspunsuri și informații detaliate, dar și documente privind procedurile disciplinare.

Comisia a considerat că este important de menționat faptul că procedurile disciplinare au fost inițiate atât împotriva candidatului, cât și a procurorului-șef al Procuraturii raionului Cantemir, în legătură cu aceleași acuzații de tergiversare și lipsă de promptitudine în gestionarea a cel puțin două dintre aceleași cauze. În urma audierii în fața Colegiului de disciplină, procedura în privința procurorului-șef a fost încetată pe motiv că nu a fost comisă o abatere disciplinară, fără a fi date

explicații în acest sens în hotărârea Colegiului. Însă candidatul a fost tras la răspundere pentru aceleași abateri pe aceleași cauze.

Astfel, Comisia a examinat fondul acuzațiilor aduse candidatului în legătură cu cauzele respective. Fiecare este complexă. Pentru cauza penală nr. 1, care se referă la circulație ilegală a drogurilor, a fost nevoie de investigarea mai multor persoane și de măsuri speciale de investigare, inclusiv o operațiune sub acoperire și interceptări telefonice. Potrivit candidatului, cauza a fost trimisă în instanță la scurt timp după ce acesta a încetat să mai conducă urmărirea penală pe caz. Durata investigației nu a părut exagerată, având în vedere circumstanțele cazului. În mod similar, pentru cauza penală nr. 3, care se referea la imigrație ilegală, a fost nevoie de investigarea a patru-cinci persoane, potrivit candidatului, care a declarat că a emis 55 Ordonanțe de obținere a datelor bancare referitoare la aceste persoane în cele patru luni în care a fost împuternicit pe acest caz. El a dispus, de asemenea, măsuri restrictive și a respins afirmația că informațiile privind măsurile restrictive nu ar fi fost comunicate Poliției de Frontieră. Urmărirea penală pare să fi durat mai mulți ani după acea perioadă de patru luni, în care aceasta a fost condusă de candidat.

Acuzația de cea mai îndelungată tergiversare a fost în privința cauzei penale nr. 2, care se referea la un caz de insolvabilitate. Cauza penală a fost una complexă, la care au fost conexe alte trei cauze. Potrivit candidatului, părțile s-au opus investigațiilor și nu au fost cooperante. Partea vătămată a fost greu de găsit și nici nu dorea să se implice. Au fost desemnați trei ofițeri de urmărire penală diferiți. Candidatul a respins afirmațiile precum că nu ar fi întreprins acțiuni și a precizat că a dat indicații la fiecare acțiune dispusă. În opinia candidatului, problema a fost atitudinea organului de urmărire penală și probabilitatea ca acea cauză să fi fost prea complexă sau prea dificilă pentru acesta. Potrivit candidatului, cercetarea acestei cauze penale era încă în curs de desfășurare la patru ani după ce el a încetat să mai conducă urmărirea penală, și că a fost transferată la Procuratura Generală.

Comisia subliniază că tergiversările sunt nedorite și ar trebui să fie evitate pe cât posibil. Cu toate acestea, tergiversările în aceste cauze nu au fost toate de lungă durată, iar circumstanțele existente au constituit un context atenuant semnificativ. Faptul că candidatul a fost tras la răspundere pentru aceste tergiversări, în timp ce aceleași acuzații privind cel puțin două dintre aceleași cazuri împotriva procurorului-șef au fost respinse, deoarece nu a fost comisă nicio încălcare disciplinară, a fost dificil de acceptat.

Pe lângă evaluarea faptelor cauzelor, Comisia a ținut cont și de faptul că sancțiunea de avertisment a fost aplicată în urmă cu șase ani, în anul 2017, iar de atunci, potrivit candidatului – nici superiorii săi, nici oricine altcineva nu a mai ridicat probleme legate de examinarea tardivă a cauzelor care îi erau atribuite. Nici Comisia nu cunoaște despre existența unor noi proceduri disciplinare împotriva candidatului.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia nu are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică

conform art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022 cu referire la modul în care candidatul a gestionat cele trei cauze penale care au făcut obiectul unei proceduri disciplinare soldate cu sancțiunea „avertisment” în anul 2017, deoarece candidatul a prezentat informații detaliate și, astfel, a atenuat preocupările Comisiei cu privire la acest aspect.

4. Probleme privind achiziționarea, importarea și înmatricularea automobilului Honda CRV, a./f. 2006 și subevaluarea acestuia

a. Faptele

În declarația anuală pentru 2018, candidatul a indicat că soția sa a achiziționat, în anul 2018, un automobil Honda CRV, a./f. 2006, în valoare de 1.500 EUR. Candidatul a informat Comisia că automobilul a fost cumpărat în Anglia, cu ajutorul unui intermediar. La momentul achiziționării automobilului de către soția sa, nu a fost întocmit un contract de vânzare-cumpărare, iar documentul utilizat pentru confirmarea dreptului de proprietate a fost certificatul de înmatriculare din Anglia, pe numele soției candidatului. Inițial, automobilul a fost introdus în țară prin procedura de admitere temporară a mijlocului de transport, fără eliberarea de documente vamale, ci doar cu înregistrarea la frontieră. Potrivit candidatului, procedurile vamale nu au fost finalizate timp de un an și patru luni.

Candidatul a fost întrebat cum a fost posibil ca automobilul să se afle în Republica Moldova pentru o perioadă de 1 an și 4 luni, contrar termenului prevăzut de Codul Vamal, care prevede admiterea temporară a unui vehicul pentru o perioadă de până la 180 de zile. Acesta a răspuns că nu cunoștea în amănunt modificările legislației vamale, dar că legislația anterioară prevedea un termen de trei ani ca termen maxim de ședere pentru admiterea temporară a mijloacelor de transport. Candidatul a informat Comisia că nici el, nici soția sa nu au fost niciodată înștiințați că autorizația temporară a automobilului ar fi expirat. Potrivit candidatului, termenul de finalizare a procedurilor de import la Serviciul Vamal a fost stabilit de o rudă apropiată, care urma să decidă dacă va păstra sau nu automobilul și, de asemenea, trebuia să pregătească anumite documente.

Potrivit candidatului, în anul 2019, soția sa a donat rudei apropiate automobilul Honda CR-V în baza unei clauze speciale. Candidatul a prezentat o copie a contractului de donație din partea soției sale către ruda apropiată. Contractul de donație este din data de 5 octombrie 2019. Potrivit evidenței Poliției de Frontieră, automobilul a părăsit Republica Moldova pe 4 octombrie 2019 și a reintrat în țară pe 5 octombrie 2019. Potrivit candidatului, la Serviciul Vamal nu abordat problema că admiterea temporară ar fi expirat. Ruda apropiată s-a ocupat de actele necesare pentru procedura de import la Serviciul Vamal. Valoarea automobilului Honda CRV, indicată în contractul de donație, a fost de 1.500 EUR. Valoarea în vamă stabilită pentru Honda CRV a fost de 60.000 MDL, fără taxe vamale. Ruda apropiată nu a achitat taxe vamale pentru acest automobil, deoarece aceasta l-a importat în temeiul unei proceduri speciale prevăzute de legislație, care scutește persoanele care îndeplinesc condițiile necesare, de plata taxelor vamale.

Candidatul, în declarațiile anuale pentru 2019, 2020 și 2021, a declarat dreptul de folosință asupra automobilului Honda CRV, ruda apropiată figurând în calitate de proprietar începând cu anul 2019. Candidatul a indicat valoarea automobilului ca fiind de 1.500 EUR (est. 29.500 MDL).

Potrivit candidatului, automobilul a fost cumpărat pentru ruda apropiată și a fost transmis imediat rudei atunci când automobilul a și fost importat în anul 2018. Soția candidatului, care nu conduce, nu a condus automobilul niciodată. Candidatul avea dreptul de folosință asupra automobilului, deoarece transporta cu acesta ruda apropiată. După decesul rudei apropiate în anul 2020, automobilul nu a mai fost revendicat de candidat sau de soția sa.

În cadrul audierii, candidatul a confirmat că soția sa locuiește în Republica Moldova, dar are și cetățenie română. Ea nu are permis de conducere românesc. Automobilul a fost achiziționat pe numele soției sale în virtutea deținerii cetățeniei române, pentru a facilita achiziționarea automobilului și pentru a scuti ruda apropiată de dificultăți.

b. Cadrul normativ

Conform art. 8 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Conform art. 8 alin. (5) lit. a), b) și c) din Legea nr. 26/2022, la evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia trebuie să verifice respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce tine de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export; respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale; modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art.2 alin.(2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

„Persoane apropiate”, conform definiției din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, sunt: soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

Art. 184¹ alin. (1) din Codul vamal (în vigoare în perioada 2017 - 2020), prevede că rezidenții au dreptul de a introduce pe teritoriul Republicii Moldova mijloace de transport de anumite clasificări în scopuri personale, fără achitarea drepturilor de import, pentru o perioadă de până la 180 de zile în decursul unei perioade de 12 luni consecutive. Un mijloc de transport introdus pe teritoriul vamal de către persoane cu domiciliul în orice stat străin se poate afla în țară pentru o perioadă mai mare de 180 de zile (până la trei ani), dar numai dacă persoana care îl importă are domiciliul într-un stat străin și deține un permis de conducere străin.

Conform art. 5 alin. (2) al Regulamentului de evaluare al Comisiei, la evaluarea conformității candidatului cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita, la următoarele:

- a) dacă incidentul a fost un eveniment singular;
- b) lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;
- c) sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.

c. Motivarea

Pentru a evalua integritatea financiară a candidatului, Comisia trebuie să verifice respectarea de către candidat a regimului fiscal inclusiv în partea ce tine de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export, respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale și modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a membrilor familiei candidatului.

Au fost abordate mai multe aspecte în legătură cu automobilul Honda CRV, inclusiv cine era adevăratul proprietar al automobilului, dacă taxele vamale la import ar fi trebuit să fie plătite la vamă atunci când automobilul a reintrat în țară la 5 octombrie 2019 și dacă valoarea automobilului a fost subevaluată în declarațiile anuale ale candidatului pentru perioada 2018 - 2021.

Candidatul a oferit numeroase detalii cu privire la achiziționarea, importul și înmatricularea automobilului Honda CRV, atât ca răspuns la întrebările scrise, cât și la cele adresate în cadrul audierii. Din aceste informații reiese că automobilul a fost destinat pentru și utilizat de ruda apropiată, nu de candidat sau de soția sa, și că informațiile reflectate de candidat în declarațiile sale anuale privind dreptul de proprietate și dreptul de folosință asupra automobilului au fost corecte. Nu a existat un contract de vânzare-cumpărare, iar valoarea în Serviciul Vamal a fost stabilită de organul vamal de sine stătător. Candidatul a declarat mereu că valoarea automobilului era de 1.500 EUR, ceea ce părea să corespundă cu vârsta automobilului.

Deoarece automobilul a fost destinat rudei apropiate încă de la început, a fost deținut și folosit continuu de către ruda respectivă și nu a fost revendicat de candidat sau de soția sa după decesul rudei apropiate, orice dubii cu privire la dreptul de proprietate efectiv asupra automobilului au fost înlăturate. Deoarece ruda apropiată, în calitate de proprietar al automobilului, avea dreptul la o scutire de plata drepturilor de import, în cadrul unei proceduri speciale, și era proprietarul *de jure și de facto* al automobilului, orice temeri legate de eludarea plății drepturilor de import au fost, de asemenea, înlăturate. Deoarece automobilul a fost cumpărat pentru ruda apropiată și s-a aflat sub controlul rudei respective, din momentul în care automobilul a intrat pentru prima dată în țară, tergiversarea finalizării înregistrării vamale poate fi atribuită, în primul rând, acelei rude, deși soția candidatului era încă, din punct de vedere tehnic, proprietara legală a automobilului. Deși procurorii ar trebui să respecte și să acționeze în conformitate cu legea, orice încălcare în acest caz a fost minoră din punct de vedere tehnic și nu poate fi atribuită direct sau în totalitate candidatului. În opinia Comisiei, acest lucru nu a fost suficient de semnificativ pentru a genera dubii serioase cu privire la integritatea etică a candidatului.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia nu are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară și cu criteriul de integritate etică conform art. 8 alin. (2) lit. c) și alin. (4) lit. a) și b) și alin. (5) lit. a), b) și c) din Legea nr. 26/2022 cu referire la importul și înregistrarea automobilului Honda CRV, neplata drepturilor import și corectitudinea informațiilor declarate de candidat cu privire la acest automobil în declarațiile sale anuale pentru perioada 2018 – 2021, deoarece candidatul a atenuat preocupările Comisiei cu privire la acest aspect.

IV. Decizia

În temeiul art. 8 alin. (1), (2) și (4) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidatul întrunește criteriile de integritate etică și financiară și, astfel, promovează evaluarea.

V. Calea de atac și publicarea deciziei

Conform art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, decizia poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării deciziei motivate.

Conform art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, decizia este transmisă prin email candidatului și instituției responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, care este, în acest caz, Consiliul Superior al Procurorilor. În cazul în care candidatul, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii deciziei, nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea, decizia se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Procurorilor, în formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatului, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web, în cazul în care candidatul nu se opune publicării.

Această decizie a fost adoptată în unanimitate de către toți membrii participanți ai Comisiei.

Decizia a fost întocmită în limba engleză și tradusă în limba română.

Semnătura:

Herman von HEBEL
Președintele Comisiei

Comisia Pre-Vetting